

Україно-польське партнерство: здобутки в галузі освіти і педагогічної науки Інститут соціальної та політичної психології НАПН України

Розділ 1. Українсько-польські / польсько-українські наукові заходи

Українсько-польський науковий семінар «Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій»

21–22 червня 2015 року у стінах Інституту соціальної та політичної психології НАПН України відбувся україно-польський науковий семінар «Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій».

З привітальним словом виступили Микола Миколайович Слюсаревський, директор ІСПП, чл.-кор. НАПН України, та Хенрик Собчук, директор Представництва Польської академії наук у Києві, професор. Учасники семінару висловили своє зацікавлення щодо сприяння обміну досвідом у сфері соціально-психологічної допомоги громадянам України, як

військовим, так і цивільним у ці непрості часи.

У семінарі взяли участь загалом близько 115 психологів, соціальних працівників, шкільних та медичних психологів, волонтерів із Києва, Запоріжжя, Дніпропетровська, Донецька, Одеси, а також представники Польської академії наук. Досвідчені науковці ІСПП представили результати власних теоретичних і практичних розвідок щодо роботи з такими актуальними соціальними запитами суспільства, як психологічна реабілітація особистості, що переживає події війни (доповідач – Титаренко Т. М., завідувач лабораторії соціальної психології особистості, д-р психол. наук, професор., чл.-кор. НАПН України); профілактика травматизації від медіавпливів дітей та підлітків (доповідач – Найдьонова Л. А., заступник директора з наукової роботи, д-р психол. наук).

На пленарному засіданні предметом обговорення стала низка гостроактуальних тем: надання підтримки учасникам масового протесту та досвід діяльності Психологічної служби Майдану (грудень 2013 – лютий 2014) (доповідач – Циганенко Г. В., с.н.с. лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин, канд. психол. наук); принципи і технології опанування психотравми та ПТСР (доповідач – Лазоренко Б. П., п.н.с. лабораторії соціальної психології особистості, канд. філос. наук, доцент); реалізація психосоціального супроводу сімей з дітьми в зоні бойових дій (м. Донецьк) (доповідач – Носач Т., представник Психологічної служби Гуманітарного штабу фонду Ріната Ахметова «Допоможемо»).

Польські колеги представили науковій спільноті світовий досвід подолання та запобігання ПТСР, що виникає внаслідок насильницького захоплення та викрадення людей, агресивної та аутоагресивної поведінки військових (доповідач – Ян Вільк, полковник, д-р мед. наук., керівник психіатричної клініки військового клінічного госпіталю, м. Бидгощ); ознайомили волонтерів, практичних психологів, соціальних

працівників з дієвими та апробованими в багатьох країнах психологічними методами діагностування і лікування синдрому ПТСР (доповідач – Івонна Манос, магістр психології, завідувач відділу клінічної психології і психопрофілактики військового госпіталю, м. Бидгощ). Було представлено результати роботи з дітьми груп ризику, а також обґрунтовано принципи позитивного розвитку дітей та молоді (Агнежка Писарська, д-р психології, доцент лабораторії молодіжної профілактики «Pro-M» Інституту психіатрії і неврології, м. Варшава). Особливу увагу учасників конференції привернув майстер-клас Беати Станішевської, магістра психології та спеціальної педагогіки, нейропсихолога Варшавської психолого-педагогічної клініки, присвячений практичному застосуванню психотерапевтичних технік роботи зі страхом у дітей.

Цілу низку майстер-класів щодо практичного застосування психотерапевтичних технік і технологій допомоги особам, які постраждали від травматичних подій представили українські психологи: Гундештайло Ю. Д., м. н. с. лабораторії соціальної психології особистості «Психологічна підтримка переселенців: ресурсні арт-технології»; Плетка О. Т., м. н. с. лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин «Казочка на ніч» (за авторською методикою); Лазоренко Б. П. «Парадоксальна реакція в соціально-психологічних технологіях опанування ПТСР (творча майстерня)»; Осадько О. Ю., канд. психол. наук, докторант «Техніки консультування: хороші та різні»; Сидоркіна М. Ю., н. с. лабораторії психології політичної поведінки молоді, канд. психол. наук «Арт-терапевтичні технології в роботі, спрямованій на адаптацію та психологічне відновлення дітей вимушених переселенців»; Вознесенська О. Л., с. н. с. лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти, канд. психол. наук «Арт-терапевтичні ресурси подолання психічної травми в медіаосвіті»; Чаплінська Ю. С., Плетка О. Т. «Назустріч миру (за авторською методикою)»; Мирончак К. В., м. н. с. лабораторії соціальної психології особистості «Сон як ефективний спосіб самопомоги при переживанні травматичних подій». Представлені майстер-класи викликали жвавий інтерес та одержали високу оцінку учасників семінару.

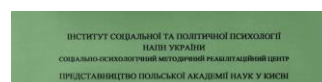
почуття учасників семінару у формі імпровізацій, подарувавши глядачам яскравий перформанс.

За результатами семінару опубліковано збірку наукових статей *Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних подій: зб. статей за матер. однойменного укр.-пол. наук. семінару (Київ, 20–21 червня 2015 р.) / за наук. ред. Т. М. Титаренко. – К. : Міленіум, 2015. – 150 с.*

У збірнику висвітлюються актуальні проблеми психологічної допомоги мешканцям України, які протягом тривалого часу перебувають в умовах неоголошеної війни. Презентуються результати наукового семінару «Психологічна допомога особистості, що переживає наслідки травматичних

Виступи польських та українських колег супроводжувалися яскравими і зручними для сприйняття презентаціями, з фото- і відеопоказами, що сприяло заглибленню в контекст тематики семінару.

Заключним акордом при закритті семінару, своєрідною родзинкою, що викликала щире захоплення та масу приємних емоцій, став виступ Київського плейбек-театру «Déjà vu plus» (керівник – Савінов В. В). Талановиті актори тонко і майстерно відтворили на сцені враження і

подій», який відбувся 21-22 червня 2015 р. в м. Києві за участю співробітників Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України й Українського дослідницького центру Польської академії наук.

Представлені в статтях матеріали адресовано працівникам у галузі практичної психології, кризового консультування, викладачам психології вищих навчальних закладів, аспірантам, студентам, волонтерам, іншим фахівцям, що розробляють технології подолання психологічної травматизації і посттравматичного стресового розладу, реабілітації учасників бойових дій та переселенців.

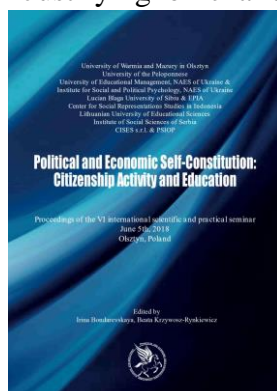
Електронна версія збірки розміщена на ресурсі Електронної бібліотеки НАПН України за посиланням: <http://lib.iitta.gov.ua/9833/>.

**VI Міжнародний семінар
«Political and economic self-constitution:
citizenship activity and education»
«Політичне та економічне
самовизначення: громадянська
активність та освіта»**

5 червня 2018 року у м. Ольштин, Республіка Польща було проведено VI Міжнародний семінар «Political and economic self-constitution: citizenship activity and education». Організували та провели захід лабораторія психології масової комунікації та медіаосвіти спільно з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України (доцент Ірина Бондаревська) та низкою зарубіжних партнерів: University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland (Prof. Beata Krzywosz-Rynkiewicz), University of the Peloponnese, Greece (Prof. Despina Karakatsani), Lucian Blaga University of Sibiu & EPIA, Romania (Prof. Eugen Iordanescu), CISES s.r.l. & PSIOP, Italy (Dr. Alessandro De Carlo), Institute of Social Sciences, Serbia (Senior Researcher Bojan Todosijevic), Lithuanian University of Educational Sciences (Associate Prof. Aldona Vaiciuliene), Center for Social Representations Studies, Indonesia (Dr. Risa Permanadeli), Moldova State University (Associate Prof., Natalia Cojocar).

На семінарі виступили з доповідями: «Citizenship identity of a person in news media space» Irina Bondarevskaya (Україна); «The disappearance of history and the construction of banality: transformation of national tragedies into ghost stories» Risa Permanadeli (Індонезія); «To change the authorities or to stop the war: Which purpose is more important for Ukrainians today?» Vadym Vasiutynskyi (Україна); «Challenges and role demands in universities: work-family-education conflict amongst academics» Natalia Cojocar (Молдова); «Possible economic impact of robotisation and modelling of the educational response» Vaiva Zuzeviciute (Литва); «Investigation of social representations beyond collective actions» Fanni Csernus (Угорщина); «Justifying or challenging society and economy: identity and representation in play» Ildiko Bokretas (Угорщина); «Citizenship education model and young people civic action» Beata Krzywosz-Rynkiewicz (Польща).

За підсумками семінару видано друком збірник тез англійською мовою: *Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education. Proceedings of the VI international scientific and practical seminar, Olsztyn, Poland, June 5th, 2018 / ed. by Irina Bondarevskaya, Beata Krzywosz-Rynkiewicz; org/ com.: Bondar, Katerina [et al.] – Padova, 2018 (Printed by TPM-Edizioni). – 94 p.* («Політичне та економічне самовизначення: громадянська активність та освіта»: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. семінару

(м. Ольштин, 5 червня 2018 р.) / за наук. ред. Ірини Бондаревської, Беати Кривош-Ринкевич. – Падуя, 2018. – 94 с.).

У збірнику семінару в міждисциплінарному вимірі висвітлюється низка тем: громадянська активність і громадянська освіта; педагогічні засади розвитку політичної та економічної свідомості; парадигма соціальних репрезентацій у дослідженнях з політичної та економічної психології; медіапсихологія та медіаосвіта; громадська думка щодо політичних та економічних питань; корупція; психоекономічні аспекти організаційної діяльності та позитивної організаційної поведінки; психологічне благополуччя як основа економічного розвитку; роль історії й культури у самовизначенні особистості; політична й економічна свідомість та соціалізація. Адресовано науковцям, викладачам закладів вищої освіти, аспірантам, студентам соціогуманітарних спеціальностей. Видання опубліковано в Італії італійським видавцем TRM-Edizioni.

Електронна версія збірки розміщена за посиланням: <https://amice13.github.io/bondarevskaja/files/Political-and-Economic-Self-Constitution-Digital-Copy.pdf>.

Заходи, в яких взяли участь співробітники Інституту у Польщі

- VI з'їзд Польського товариства соціальної психології (вересень, Польща, м. Люблін, 2009 р.).
- Міжнародна конференція «Єдність в розмаїтті. Підґрунтя і умови розширення Європи» (червень, м. Варшава, Польща, 2010 р.).
- Міжнародний візуальний проект “Два береги”, проведення майстер-класу з методів творчої медіа-освіти (серпень, м. Казимеж Дальний, Польща, 2010 р.).
- VII з'їзд Польської асоціації соціальних психологів (вересень, м. Нови Сонч, Польща, 2010 р.).
- VIII з'їзд Польської асоціації соціальних психологів (вересень, м. Познань, Польща, 2011 р.).
- IX з'їзд Польської асоціації соціальних психологів (вересень, м. Сопот, Польща, 2012 р.).
- Міжнародна конференція «Безпека і співробітництво в Центрально-Східній Європі» (м. Ніско, Польща, 2014 р.).
- Наукова конференція «Україна – Польща 2014» (м. Пшемишль, Польща, 2014 р.).
- 39-й конгрес Міжнародного товариства політичної психології (м. Варшава, Польща, 2016 р.).
- Міжнародна конференція «Мотивація і соціальна перцепція» (м. Гданськ, Польща, 2016 р.).
- XIII з'їзд Польської асоціації соціальної психології (м. Вроцлав, Польща, 2016 р.).
- Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання та проблеми розвитку соціальних наук» (м. Кельце, Польща, 2016 р.).
- Загально-польська наукова конференція “Старість у селі Польщі: детермінанти, шанси та загрози” (Ченстохова, Польща, 2017 р.).
- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні методики, інновації та досвід практичного застосування у сфері психології та педагогіки» (м. Люблін, Польща, 2017 р.).
- XIII Міжнародна наукова конференція «Між свободою і конформізмом – 100-ліття польської педагогіки у відродженій державі» (м. Ченстохова, Польща, 2018 р.).
- Третя центральноєвропейська славистична конференція «Центральна і Східна Європа: сто років змін, 1918–2018» (м. Перемишль, Польща, 2018 р.).
- XV з'їзд Польської асоціації соціальної психології (м. Люблін, Польща, 2018 р.).
- VII Міжнародна наукова конференція «Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку територій» (м. Ополе, Польща, 2018 р.).

Розділ 2. Проекти

Головний науковий співробітник Інституту Васютинський Вадим Олександрович є членом Польської асоціації соціальної психології з 2011 року. Із 2009 р. бере участь у щорічних з'їздах цієї асоціації, виступає з доповідями.

Укладені договори про співпрацю із такими установами Польщі:

1. Науковим товариством Люблінського католицького університету імені Іоанна Павла II.
2. University of Warmia and Mazuri in Olsztyn.

Головний науковий співробітник, доктор психологічних наук, професор Васютинський В. О. був членом Міжнародної редакційної ради журналу «Psychologia Społeczna» («Соціальна психологія») – видання Польської асоціації соціальної психології, ISSN 1896–1800, eISSN 2569–653X, електронна адреса: www.spbulletin.com.

Розділ 3. Науково-видавнича діяльність

Праці вчених Інституту, виданих у Польщі 2006

1. *Васютинський В.О.* Психосемантика політичної свідомості українського суспільства: між минулим і майбутнім / Nowa Ukraina: Zeszyty historyczno-politologiczne. – 2006. – Zeszyt 1. – S. 25–36.

2008

1. Підручник «*Atribucje psychologii społecznej Podrecznik akademicki*» (польськ. мовою). Автор – головний наук. співробітник лабораторії методології психосоціальних і політико-психологічних досліджень, д.психол.н., професор Орбан-Лембрик Л.Е. (у співавторстві). Упроваджується в Опольському університеті для студентів педагогічного та психологічного відділень (м. Опольце, Польща).

2009

1. *Васютинський В.О.* Соціально-психологічні основи розвитку політичної свідомості в Україні // VI Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. – Lublin, 14-16 września 2009. – S. 39.

2010

1. *Васютинський В.О.* Основні позиції російськомовного населення щодо інтеграції в українське суспільство // VII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. – Nowy Sącz, 9-11 września 2010. – S. 3–4.

2011

1. *Васютинський В.О.* Національність, мова і майновий стан мешканців українських міст: між ідентичністю і ефективністю // Psychologia świata społecznego: VIII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej 8–10 września 2011. – Poznań, 2011. – S. 28.

2. *Петрунько О. В.* Агресивне медіасередовище: якісний і змістовий дискурс / О. В. Петрунько // Рідна мова : освіт. кварталник укр. вчител. тов-ва у Польщі. – 2011. – № 16. – 0,6 друк. арк.

2012

1. *Васютинський В.О.* Розхитана політична свідомість українців: куди прямуємо? // IX Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej. – Sopot, 11-14 września 2012. – S. 44.

2. *Evtukh V. B.* Intercultural Dialogue: Efficient Construct of the Integrative Development of Polyethnic Societies / V. B. Evtukh // *Politeja. Jagiellonian Cultural Studies (Poland)*. – 2012. – № 20/1. – 0,8 друк. арк.

3. *Петрунько О. В.* Соціалізувальні ресурси і ризики агресивного медіасередовища / О. В. Петрунько // *Рідна мова : освіт. кварталник українського вчительського товариства у Польщі*. – 2012. – Вип. 17. – 0,6 друк. арк.

2013

1. *Васютинський В.О.* Усвідомлення власної схильності бути бідним: допомагає чи заважає? // *X Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej*. – Kraków, 13-15 września 2013. – S. 23–24.

2014

1. *Васютинський В.О.* Розвиток політико-ідеологічних постав громадян України за даними психосемантичних досліджень 1994–2014 рр. // *Społeczeństwo i Rodzina*. – 2014. – № 41. – S. 7–17 (у співавторстві з Калачніковою Л. М.).

2. *Васютинський В.О.* Схильність бути бідним і її визнання: як це впливає на підвищення самоефективності? // *XI Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej*. – Warszawa, 4-7 września 2014. – S. 39–40.

2015

1. *Васютинський В.О.* Через рік після масової трагедії: способи та механізми колективної адаптаційної інтерпретації // *XII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej*. – Łódź, 3-6 września 2015: Książka abstraktów. – Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego. – S. 110.

2. *Гладій Г. І.* Моделювання нового життя за допомогою позитивних практик / Г. І. Гладій // *Nowoczesna Edukacja: Filozofia, Innowacja, Doświadczenie : міжнар. зб. наук. праць*. – Лодзь (Польща), 2015. – № 4. – 0,5 друк. арк.

2016

1. *Васютинський В.О.* Українське ціннісне порозуміння: про що говорять одні і мовчать другі? // *XIII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Psychologii Społecznej: Księga abstraktów*. – Wrocław, 16–18 września 2016. – S. 91–93.

2. *Naydonova L. A.* Media literacy as psychological resource for overcoming the risks of internet use by teenagers during war / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Naydonova, Lyubov M. Naydonova / *The Good Society: Prospects for Reason, Communication, and Well-Being / The 39th Annual Meeting of the International Society of Political Psychology, July 13-16, 2016, Warsaw, Poland*. – Warsaw, 2016. – 0,1 друк. арк. – (У співавт.).

3. *Naydonova L. A., Grygorovska L. V.* Holodomor historical trauma, regional diversity in Ukraine and reactions on antiterrorists operations: public opinion and media literacy effects / Mykhaylo Naydonov, Lyubov Naydonova, Liubov Grygorovska, Lyubov M. Naydonova / *The Good Society: Prospects for Reason, Communication, and Well-Being / The 39th Annual Meeting of the International Society of Political Psychology, July 13-16, 2016, Warsaw, Poland*. – Warsaw, 2016. – 0,1 друк. арк. – (У співавт.).

4. *Цукур О. Г.* Структурна модель православної ідентичності / О. Г. Цукур // *Актуальні питання та проблеми розвитку соціальних наук : міжнар. наук.-практ. конф. (28-30 червня 2016 р., м. Кельце, Республіка Польща)*. – Kielce : Holy Cross University, 2016. – 0,2 друк. арк.

2017

1. *Baranova S.* Theoretical analysis of responsibility as an integrative quality of personality maturity in conditions of transformation / S. Baranova // *Development and modernization of pedagogical and psychological sciences: the experience of Poland and the prospects of Ukraine*. – Lublin : Baltija Publishing, Maria Curie-Sklodowska University, 2017. – Vol. 1. – P. 37–53. – 1,0 друк. арк.

2. Плетка О. Т. Феминность и маскулинность в оценке гендерных ролей / О. Т. Плетка // International Scientific Conference «Topical Issues of Science and Education» (July 17, 2017, Warsaw, Poland). – Warsaw, 2017. – Vol.6. – P. 36–42. – 0,75 друк. арк.

2018

1. Bondarevskaya I. Citizenship identity of a person in news media space: Training program / I. Bondarevskaya // Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education. Proceedings of the VI international scientific and practical seminar, Olsztyn, Poland, June 5th, 2018 / ed. by Irina Bondarevskaya, Beata Krzywosz-Rynkiewicz. – Padova (Italy) : TPM-Edizioni, 2018. – 94 p. – P. 44–49. – Англ. мовою. – 0,25 друк. арк.

2. Vasiutynskyi V. To change the authorities or to stop the war: Which purpose is more important for Ukrainians today? / Vadym Vasiutynskyi // Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education. Proceedings of the VI international scientific and practical seminar, Olsztyn, Poland, June 5th, 2018 / ed. by Irina Bondarevskaya, Beata Krzywosz-Rynkiewicz. – Padova (Italy) : TPM-Edizioni, 2018. – 94 p. – P. 50–55. – Англ. мовою. – 0,3 друк. арк.

3. Довгань Н. О. Передумови поколінних конфліктів: перспективи досліджень / Н. О. Довгань // Conference Proceedings of the 7th International Scientific Conference «Problems and Prospects of Territories' Socio-Economic Development» (April 4 – 7, 2018, Opole, Poland). – The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. – 345 p. – С. 194–196. – 0,1 друк. арк.

4. Naydonova L. A. Reflexive competitiveness as a principle of professional education / M. I. Naydonov, L. I. Grigorovska, L. A. Naydonova // Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education. Proceedings of the VI international scientific and practical seminar, Olsztyn, Poland, June 5th, 2018 / ed. by Irina Bondarevskaya, Beata Krzywosz-Rynkiewicz. – Padova (Italy) : TPM-Edizioni, 2018. – 94 p. – P. 25–28. – Англ. мовою. – 0,2 друк. арк.

5. Yudina A. The model of motivation to success of employees from production collectives / Alina Yudina // Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education. Proceedings of the VI international scientific and practical seminar, Olsztyn, Poland, June 5th, 2018 / ed. by Irina Bondarevskaya, Beata Krzywosz-Rynkiewicz. – Padova (Italy) : TPM-Edizioni, 2018. – 94 p. – P. 60–64. – Англ. мовою. – 0,2 друк. арк.

6. Збірник тез «*Political and Economic Self-Constitution: Citizenship Activity and Education*» (Психологічне та економічне самоконституювання: громадянська активність та освіта) з матеріалами VI Міжнародного науково-практичного семінару, м. Ольштин, Польща, 5 червня 2018 р. (за наук. ред. І. Бондаревської, В. Krzywosz-Rynkiewicz; Padova (Italy): TPM-Edizioni, 2018. – 94 p. – англійською мовою, спільно з University of Peloponese, CISES s.r.l. & PSIOP, University of Warmia L. Mazuri in Olstyn, Lucian Blaga University of Sibiu & EPIA, University of Social Sciences of Serbia, Lithuanian University of Educational Sciences, Center for Social Representations Studies in Indjnesia, University of Educational Management of NAES of Ukraine).